

Spoštovani,

obveščamo vas, da je Državni zbor na seji dne 16. decembra 2022 sprejel **Zakon o pomoči gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize (ZPGOPEK)**, ki ga prilagamo. Zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, ki do sedaj znanih informacijah še ni bil objavljen.

V nadaljevanju povzemamo glavne rešitve oziroma ukrepe za pomoč gospodarstvu za omilitev posledic energetske krize.

UKREPI ZA POMOČ GOSPODARSTVU

1. Predvidene so naslednje vrste pomoči za gospodarstvo in višine pomoči (4. in 6. člen):

- **enostavna pomoč za gospodarstvo** (v višini 50 % upravičenih stroškov do skupne višine največ 2 milijona EUR),
- **osnovna posebna pomoč za podjetja** (v višini 50 % upravičenih stroškov do skupne višine največ 4 milijone EUR),
- **posebna pomoč zaradi zmanjšane gospodarske uspešnosti** (v višini 40 % upravičenih stroškov do skupne višine največ 100 milijonov EUR),
- **posebna pomoč za energetske intenzivna podjetja** (v višini 65 % upravičenih stroškov do skupne višine največ 50 milijonov EUR),
- **posebna pomoč za energetske intenzivna podjetja v posebnih sektorjih** (v višini 80 % upravičenih stroškov do skupne višine največ 150 milijonov EUR).

2. Upravičeno obdobje za dodelitev pomoči (5. člen) je od 1. januarja 2023 do vključno 31. decembra 2023. Za izračun upravičenih stroškov za posebne pomoči za gospodarstvo se lahko upošteva največ 70 % upravičenčeve porabe v istem obdobju v letu 2021.

- Upravičenec, ki ocenjuje ali ima zakupljeno električno energijo v letu 2023 po ceni, ki je nižja od 150 eurov na MWh oziroma upravičenec, ki ocenjuje ali ima zakupljen zemeljski plin v letu 2023 po ceni, ki je nižja od 79 eurov na MWh, in ne vključuje vračil davkov in dajatev, je upravičen do spodaj navedenih posebnih pomoči le za tisti delež ocenjene oz. zakupljene električne energije ali zemeljskega plina, ki presega znesek iz tega člena:
 - o osnovne posebne pomoči za podjetja,
 - o posebne pomoči za zmanjšano gospodarsko uspešnost,
 - o posebno pomoč za energetske intenzivna podjetja,
 - o posebno pomoč za energetske intenzivna podjetja v posameznih sektorjih.
- Upravičencu je odobrena pomoč za gospodarstvo, v kolikor izračunana skupna višina pomoči presega 600 EUR.

3. Enostavna pomoč za gospodarstvo (7. člen)

- Upravičenec je upravičen do **enostavne pomoči za gospodarstvo**, če se mu v letu 2023 cena energentov poveča za najmanj 1,5-kratnik referenčne cene za leto 2021.
- Za električno energijo je referenčna cena na enoto za leto 2021 cena na enoto za električno energijo za leto 2021, ki jo je upravičenec v povprečju plačal v referenčnem obdobju od vključno 1. januarja 2021 do vključno 31. decembra 2021 (v eurih/MWh) in ne vključuje vračil davkov in dajatev, vendar največ 62,26 eurov na MWh.

- Za zemeljski plin je referenčna cena na enoto za leto 2021 cena na enoto zemeljskega plina za leto 2021, ki jo je upravičenec v povprečju plačal v referenčnem obdobju od vključno 1. januarja 2021 do vključno 31. decembra 2021 (v eurih/MWh) in ne vključuje vračil davkov in dajatev, vendar največ 26,40 eurov na MWh.
- Za tehnološko paro je referenčna cena na enoto za leto 2021 cena na enoto za tehnološko paro za leto 2021, ki jo je upravičenec v povprečju plačal v referenčnem obdobju od vključno 1. januarja 2021 do vključno 31. decembra 2021 (v eurih na MWh) in ne vključuje vračil davkov in dajatev.

4. Osnovna posebna pomoč za podjetja (8. člen)

- Upravičenec je upravičen do **osnovne posebne pomoči za gospodarstvo**, če se mu v letu 2023 cena energentov poveča za najmanj 1,5-kratnik upravičenčeve povprečne cene za leto 2021.

5. Posebna pomoč zaradi zmanjšane gospodarske uspešnosti (9. člen)

- Upravičenec je upravičen do **posebne pomoči zaradi zmanjšane gospodarske uspešnosti**, če:
 - o se mu v letu 2023 cena energentov poveča za najmanj 1,5-kratnik upravičenčeve povprečne cene za leto 2021 in
 - o se je njegov EBITDA brez pomoči v upravičenem obdobju zmanjšal za vsaj 10 % v primerjavi z letom 2021.
- Upravičenčev EBITDA v upravičenem obdobju, vključno s skupno pomočjo, ne sme presegati 90 % njegovega EBITDA v letu 2021. Če je bil EBITDA v letu 2021 negativen, pomoč za zmanjšano gospodarsko uspešnost lahko povzroči povečanje EBITDA na največ 0. Upravičenec EBITDA oceni in naknadno dokazuje letno na podlagi oddanih računovodskih izkazov najkasneje do 31. aprila 2024 za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2023. Če se v postopku revizije računovodskih izkazov ugotovijo nepravilnosti, ki vplivajo na izračune, se poračuni izvršijo najkasneje do 30. septembra tekočega leta za preteklo leto.
- Če je višina pomoči po tem členu, večja od 50 milijonov EUR, mora upravičenec predložiti načrt, kako bo zmanjšal ogljični odtis svoje porabe energije ali kako bo izvajal zahteve v zvezi z varstvom okolja. Če upravičenec ne predloži načrta, mora na zahtevo pristojnega organa vrniti prejeto pomoč za gospodarstvo.

6. Posebna pomoč za energetske intenzivna podjetja (10. člen)

- Upravičenec je upravičen do **posebne pomoči za energetske intenzivna podjetja**, če:
 - o je energetske intenzivno podjetje (kot določa peta alineja 2. člena),
 - o se mu v letu 2023 cena energentov poveča za najmanj 1,5-kratnik upravičenčeve povprečne cene za leto 2021 in
 - o se je njegov EBITDA, brez pomoči, v upravičenem obdobju zmanjšal za vsaj 40 odstotkov v primerjavi z letom 2021 ali je negativen.
- Upravičenčev EBITDA v upravičenem obdobju, vključno s skupno pomočjo, ne sme presegati 70 % njegovega EBITDA v letu 2021. Če je bil EBITDA v letu 2021 negativen, pomoč za energetske intenzivna podjetja lahko povzroči povečanje EBITDA na največ 0. Upravičenec EBITDA oceni in naknadno dokazuje letno na podlagi računovodskih izkazov.

7. Posebna pomoč za energetske intenzivna podjetja iz posebnih sektorjev (11. člen)

- Upravičenec je upravičen do **posebne pomoči za energetske intenzivna podjetja iz posebnih sektorjev**, če:

- je energetsko intenzivno podjetje (kot določa peta alineja 2. člena),
 - se mu v letu 2023 cena energentov poveča za najmanj 1,5-kratnik upravičenčeve povprečne cene za leto 2021,
 - se je njegov EBITDA, brez pomoči, v upravičenem obdobju zmanjšal za vsaj 40 odstotkov v primerjavi z letom 2021 ali je negativen in
 - deluje v enem od sektorjev z oznako NACE ali podsektorjih, ki jih določa prvi odstavek 11. člena.
- Upravičenčev EBITDA v upravičenem obdobju, vključno s skupno pomočjo, ne sme presegati 70 % njegovega EBITDA v letu 2021. Če je bil EBITDA v letu 2021 negativen, pomoč za energetsko intenzivno podjetje iz posebnih sektorjev lahko povzroči povečanje EBITDA na največ 0.

8. Postopek za dodelitev pomoči za gospodarstvo (12. člen)

- Upravičenec uveljavlja pomoč za gospodarstvo s posredovanjem vloge na Javno agencijo Republike Slovenije za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologije (SPIRIT).
- **Upravičenec odda vlogo za dodelitev pomoči za gospodarstvo za celotno upravičeno obdobje do 28. februarja 2023 do 12.00 ure na pristojni organ.**
- V vlogi upravičenec določi vrsto pomoči za gospodarstvo, za katero uveljavlja pomoč, navede podatek o ocenjeni višini pomoči za celotno upravičeno obdobje, ki je izračunana s pomočjo kalkulatorja, ki se objavi na spletni strani pristojnega organa.
- Glede na vrsto pomoči, za katero zaprosi podjetje, je potrebno vlogi priložiti še izjave (4., 5. in 6. odstavek 12. člen).
- Upravičenec do pomoči za gospodarstvo iz tretje, četrte in pete alineje prvega odstavka 4. člena **do 31. marca 2024** priloži v aplikacijo dokazilo o znižanju oziroma negativnem EBITDA na podlagi oddanih računovodskih izkazov. **V primeru da se v postopku revizije ugotovijo odstopanja, se najkasneje do 30. septembra 2024 opravi poračun.**

9. Izplačilo pomoči in zagotavljanje sredstev (14. člen)

- Izplačila se izvedejo v višini **80 % višine pomoči za posamezno izplačilo**. Upravičenec je upravičen za vsak mesec upravičenega obdobja do ene dvanajstine ocenjene višine pomoči celotnega upravičenega obdobja. **Prvo izplačilo se izvede do vključno 31. marca 2023 za obdobje od 1. januarja 2023 do vključno 31. marca 2023, naslednja izplačila za obdobje od aprila 2023 do decembra 2023 pa se izvedejo mesečno do 30. v mesecu za tekoči mesec.** Za izplačila v obdobju od 1. julija 2023 do 31. decembra 2023 se upošteva korekcijski postopek iz šestega odstavka 16. člena Predloga zakona.
- **Do 28. februarja 2024 se upravičencem izplačajo tudi zadržana sredstva v višini 20 % višine pomoči oz. razlika do skupne višine pomoči, do katere je upravičen upravičenec skladno s šestim odstavkom 16. člena, vendar največ do ocenjene višine pomoči za celotno upravičeno obdobje iz tretjega odstavka 12. člena tega zakona.**
- Če skupni znesek pomoči za gospodarstvo vseh upravičencev iz predloženih vlog presega 850 milijonov evrov, se višina pomoči za gospodarstvo vseh upravičencev sorazmerno zniža do skupne višine 850 milijonov evrov.

10. Nadzor in vračilo pomoči (16. člen)

- Pristojni organ ima za namene izvajanja nadzora pravico neposredno od upravičenca pridobivati dokazila, pojasnila in druge listine z namenom ugotovitve dejanske upravičenosti do pomoči v skladu s tem zakonom.
- Pristojni organ za namen izvajanja nadzora predpiše vrsto in obliko podatkov ter način elektronske izmenjave podatkov s subjekti, ki so dolžni omenjene podatke zagotoviti

- pristojnemu organu, da pridobi in preveri podatke o dobavljenih količinah in cenah energentov na enoto za posameznega upravičenca.
- Rok za posredovanje podatkov pristojnemu organu je:
 - o do vključno 31. julija 2023 za obdobje od 1. januarja 2023 do vključno 30. junija 2023 in
 - o do vključno 31. januarja 2024 za obdobje od 1. julija 2023 do vključno 31. decembra 2023.
 - V primeru, da pristojni organ v postopku preverjana ugotovi, da je bila pomoč upravičencu odobrena oz. izplačana neupravičeno oz., če prejme obvestilo upravičenca iz prejšnjega odstavka, oz. v postopku naknadne kontrole pogojev za dodelitev pomoči za gospodarstvo ugotovi, da je bila pomoč upravičencu odobrena oziroma izplačana neupravičeno, pristojni organ izda odločbo in naloži upravičencu, da vrne znesek neupravičeno prejete pomoči v 30 dneh od vročitve odločbe.
 - Upravičenec, ki je uveljavil pomoč za gospodarstvo po Predlogu zakona, mora v primeru, da je pri njem od uveljavitve tega zakona v letu 2023 oz. za leto 2023 prišlo do izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, o tem obvestiti pristojni organ najpozneje v dveh mesecih po izplačilu. Prejeta sredstva mora vrniti v 30 dneh po vročitvi odločbe, ki jo izda pristojni organ, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi po zakonu, ki ureja predpisano obrestno mero zamudnih obresti, ki tečejo od dneva poteka roka za vračilo prejete pomoči do dneva vračila.
 - Nadzor nad izpolnjevanjem obveznosti vračila prejetih sredstev iz prejšnjega odstavka izvaja pristojni organ. Za namene izvajanja nadzora pristojni organ pridobi podatke o izplačilu dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost v poslovodstvu od Finančne uprave Republike Slovenije.

11. Načelo sorazmernosti (17. člen)

- Upravičencu, ki mu je bilo v letu 2021 z odlokom Vlade Republike Slovenije prepovedano ponujanje blaga in storitev zaradi posledic epidemije COVID-19 ali omejeno opravljanje dejavnosti, se lahko kot referenčno obdobje šteje enako obdobje v letu 2019, v katerem je posloval brez teh omejitev, kar potrjuje upravičenec z izjavo.

12. Omejitve v zvezi s predprodajo energentov (19. člen)

- Upravičenec, ki prodaja energente, ne more uveljavljati pomoči za energente, ki jih je prodal.
- Upravičenec mora v 30 dneh od prodaje obvestiti pristojni organ o vsaki prodaji energenta, kar vključuje podatke o kupcu, prodani količini in ceni na enoto energenta.

UKREPI ZA OHRANITEV DELOVNIH MEST

13. Ukrep delnega povračila nadomestila plače zaradi skrajšanja polnega delovnega časa delavcem

- Ukrep delnega povračila nadomestila plače zaradi skrajšanja polnega delovnega časa delavcem delodajalcu omogoča odreditev dela s skrajšanim delovnim časom ob hkratni delni napotitvi na začasno čakanje na delo delavca, ki ima pri delodajalcu sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za polni delovni čas, zaradičasne nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnih razlogov, ki so posledica izjemno visokih povišanj cen energentov - poslovni razlog, na način, da delodajalec delavcu zagotavlja delo vsaj za polovični delovni čas.

- Delodajalec, ki delavcu zagotavlja delo za vsaj polovični delovni čas, lahko zaradi povračila izplačanega nadomestila plače za preostali del delovnega časa do polnega delovnega časa, za katerega je delavcu odrejeno začasno čakanje na delo v deležu od 5 do 20 ur tedensko, uveljavlja delno povračilo izplačanega nadomestila plače zaradi odreditve dela s skrajšanim delovnim časom.
- Pravico do delnega povračila nadomestila plače iz tega podpoglavja lahko uveljavlja delodajalec iz prvega odstavka 3. člena tega zakona, ki na dan 31. december 2022 nima registrirane glavne dejavnosti v skupini K po standardni klasifikaciji dejavnosti.
- Pravico do delnega povračila nadomestila plače iz tega podpoglavja lahko uveljavlja delodajalec, ki zaposluje delavce na podlagi pogodbe o zaposlitvi za polni delovni čas in na katerega se je prenesla ena od vrst pomoči za gospodarstvo, ali ki bi bil upravičen do prenosa ene od vrst pomoči za gospodarstvo iz prvega odstavka 4. člena Predloga zakona ter po lastni oceni najmanj 10 % delavcev mesečno ne more zagotavljati najmanj 90 % dela.
- Delodajalec lahko posameznemu delavcu, s katerim ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za polni delovni čas, odredi delo s skrajšanim delovnim časom v obdobju od 1. januarja 2023 do 31. marca 2023.
- Vlada Republike Slovenije lahko ta ukrep s sklepom največ dvakrat podaljša za obdobje enega meseca.
- Delavec ima za čas do polnega delovnega časa, ko v okviru odrejenega skrajšanega delovnega časa ne opravlja dela, pravico do nadomestila plače, v višini, kot je določena z zakonom, ki ureja delovna razmerja, za primer začasne nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnega razloga.
- Delodajalec, ki je prejel delno povračilo nadomestila plače, mora v primeru, da je v letu 2023 oziroma za leto 2023 prišlo do izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, o tem obvestiti Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, najpozneje v dveh mesecih po izplačilu. Prejeta sredstva mora vrniti v 30 dneh po vročitvi odločbe.
- Višina delnega povračila nadomestila plače iz prvega odstavka 22. člena s strani Republike Slovenije znaša 80 % izplačanega nadomestila plače z vsemi davki in prispevki delodajalca (bruto II). Delno povračilo nadomestila plače ne more biti višje od bruto povprečne plače v RS za mesec oktober 2022.

14. Začasen ukrep delnega povračila nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo

- Pravico do delnega povračila nadomestila plače delavcev na začasnem čakanju na delo, lahko uveljavlja delodajalec iz prvega odstavka 3. člena, ki na dan 31. december 2022 nima registrirane glavne dejavnosti v skupini K po standardni klasifikaciji dejavnosti, in na katerega se je prenesla ena od vrst pomoči za gospodarstvo iz prvega odstavka 4. člena, ali ki bi bil upravičen do prenosa ene od vrst pomoči za gospodarstvo iz prvega odstavka 4. člena.
- Delodajalec lahko v obdobju od 1. januarja 2023 do 30. junija 2023 napoti delavca na začasno čakanje na delo za največ 30 delovnih dni. Pravice do delnega povračila nadomestila plače delodajalec ne more uveljaviti za delavca, ki je pri tem delodajalcu v delovnem razmerju od 1. januarja 2023 dalje in za delavca, za katerega prejema subvencijo plače iz programov, sofinanciranih iz proračuna Republike Slovenije ali kohezijskih sredstev.
- V primeru čakanja na delo nadomestilo plače ne sme biti nižje od minimalne plače v RS. Višina delnega povračila nadomestila plače pa sicer znaša 80 % nadomestila plače in je omejena na z višino povprečne bruto mesečne plače za mesec oktober 2022 v RS.
- Pogoj vlaganja prejetih sredstev v zeleni prehod, ki je določen na: 50 % sredstev v 30 mesecih od dneva vložitve prvega zahtevka za delno povračilo nadomestila plače.

